

Terminologiremiss

 [Skriv ut](#)

Terminologiremiss, övergripande vård- och omsorgsterminologi

Socialstyrelsen ansvarar för samordning av terminologin inom fackområdet vård och omsorg, som innefattar hälso- och sjukvård och socialtjänst.

Bakgrund till terminologiarbetet

Projektet ska med en arbetsgrupp av sakkunniga och jurister från hälso- och sjukvård och socialtjänst definiera och välja termer för begrepp på övergripande nivå inom vård och omsorg. Ett av målen är att där det är möjligt ensa språkbruket mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Arbetsgruppen består av interna jurister och sakkunniga med bred kompetens inom hälso- och sjukvård respektive socialtjänst. Två externa sakkunniga ingår i gruppen, varav en landstingsrepresentant och en från SKL.

Resultatet av terminologiarbetet

Resultatet av terminologiarbetet finns i remissen i form av 13 föreslagna termposter. Det rör sig om fem nya termposter och åtta revideringar av befintliga termposter. Det framgår av termpostens rubrik om det är en ny termpost eller en revidering.

Bilagor

Till remissen finns följande bilagor:

Bilaga 1. Informationsblad.

Bilaga 2. Läsbar remiss. Här kan du se alla frågor i ett samlat dokument

Bilaga 3. Termposter som stryks i termbanken. Här finns en förteckning över ett antal termposter som föreslås strykas i samband med att remissens övriga ändringar genomförs, samt en bakgrund till detta.

Bilaga 4. Nuvarande versioner av de termposter som föreslås revideras.

Instruktion för att besvara remissen

För varje termpost, markera ja eller nej om du tillstyrker termposten. Om du svarar nej ber vi dig att motivera ditt svar. Om du svarar ja kan du om du vill även lämna en kommentar.

Vi vill ha ditt svar senast den 14 januari 2016.

*** Termpost 1 - hälsa (revidering)**

Term: hälsa

Definition: fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande, och inte endast frånvaro av sjukdom eller skada

Anmärkning:

Observera att *hälsa* används i flera betydelser i såväl allmänspråket som inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten och tandvården. Det innebär att om man vill vara precis måste man tydliggöra vilken betydelse som avses. Även i sammansättningar, som i t.ex. *hälsoproblem*, *hälsotillstånd*, *ohälsa*, får *hälsa* sin betydelse utifrån sammanhanget.

Definitionen visar att *hälsa* kan stå för ett allmänt positivt välbefinnande. Dessutom kan hälsa användas som en motsats till sjukdom: "vara vid hälsa, vara frisk". Vidare har *hälsa* ibland använts som en fackterm inom hälso- och sjukvården för ett tillstånd hos en person.

Ja Nej

*Tillstyrker denna termpost: X

Termpost 1 - hälsa

Eventuella kommentarer:

-

*** Termpost 2 - ohälsa (revidering)**

Term: ohälsa

Anmärkning:

Ohälsa används ofta övergripande för brister i hälsa i vid mening, t.ex. i uttrycken *psykisk ohälsa*, *fysisk ohälsa*. Då avses främst brister i hälsa i grupper, på folkhälsnivå snarare än på individnivå.

Ja Nej

*Tillstyrker denna termpost: X

Termpost 2 - ohälsa

Eventuella kommentarer:

IVO föreslår att termposten kompletteras med tidigare definition av ohälsa, dvs. "brister i hälsa".

*** Termpost 3 - hälsoproblem (revidering)**

Term: hälsoproblem

Anmärkning:

Hälsoproblem används ofta övergripande om problem med hälsa i grupper, på folkhälsolivå snarare än på individnivå. Dessutom används *hälsoproblem* för att uttrycka något som är vidare än sjukdom: "sjukdomar och andra hälsoproblem". *Hälsoproblem* omfattar då alltså alla problem med hälsan, i vid mening. Ibland används *hälsoproblem* snävare inom hälso- och sjukvården och står då för det problem som en individ har med hälsan. Då är det även här problem (med hälsan) i vid mening som avses.

Hälsoproblem används alltså i flera betydelser i såväl allmänspråket som inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Det innebär att om man vill vara precis måste man tydliggöra vilken betydelse som avses.

Ja Nej

*Tillstyrker denna termpost: X

Termpost 3 - hälsoproblem**Eventuella kommentarer:**

IVO föreslår att termposten kompletteras med tidigare definition av hälsoproblem, dvs. "tillstånd karakteriserat av brister i det fysiska, psykiska eller sociala välbefinnandet" ("vid ett visst tillfälle" bör däremot utelämnas, eftersom detta upplevs som en alltför snäv avgränsning; jfr termpost 4).

*** Termpost 4 - hälsotillstånd (revidering)**

Term: hälsotillstånd

Anmärkning:

I såväl allmänspråket som inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten används *hälsotillstånd* om tillstånd, relaterat till hälsa i vid mening, som en individ befinner sig i.

Hälsotillstånd används även mer specifikt inom hälso- och sjukvården i betydelsen tillstånd som en person potentiellt kan vända sig till hälso- och sjukvården för. Här räknas alla tillstånd hanterade av hälso- och sjukvården in, således även t.ex. det tillstånd personens syn har (i samband med en synundersökning inför körkort) eller det tillstånd den blivande modern befinner sig i (i samband med mödravårdsbesök).

Observera att dessa tillstånd kan beskrivas utifrån olika perspektiv. Ett beskrivande uttryck som tydliggör individens perspektiv är "egenuppfattat tillstånd". Ett näraliggande begrepp inom hälso- och sjukvård står termen "anamnes" för. Det används för patientens egen beskrivning av tillståndet, hur det uppstod, vilka symtom det ger etc.

Uttrycket "professionellt observerat tillstånd" beskriver perspektivet som vård- och omsorgspersonal har. Inom hälso- och sjukvård används ibland "status" för ett likartat begrepp. Det används för det som införs i patientjournalen om en patients tillstånd vid ett

undersökningstillfälle.

Hälsotillstånd används alltså i flera betydelser. Det innebär att om man vill vara precis måste man tydliggöra vilken betydelse som avses.

Ja Nej

*Tillstyrker denna termpost:

Termpost 4 - hälsotillstånd

Eventuella kommentarer:

IVO anser att termposten behöver kompletteras med tidigare definition av hälsotillstånd, dvs. "tillstånd av fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande vid ett visst tillfälle" (här bör "vid ett visst tillfälle" vara kvar; jfr termpost 3)

*** Termpost 5 - aktualisering (ny)**

Term: aktualisering

Definition: (inom socialtjänst:) det att en omständighet som kan föranleda en åtgärd av socialnämnden kommer till dess kännedom

Anmärkning:

En omständighet kan aktualiseras på olika sätt::

- genom anmälan enligt SoL eller LVM,
- genom att en enskild person ansöker om bistånd
- genom att en enskild person lämnar in begäran om LSS-insats
- genom begäran från annan myndighet eller
- genom information på annat sätt, t.ex. genom egen iakttagelse, telefonsamtal från granne eller anonymt.

En aktualisering kan leda till att socialnämnden gör en förhandsbedömning eller direkt inleder en utredning. En aktualisering kan också leda till ett beslut om att inte inleda en utredning.

Ja Nej

*Tillstyrker denna termpost:

Termpost 5 - aktualisering

Eventuella kommentarer:

IVO anser att den föreslagna definitionen är svårläst. Definitionen kan kanske förtydligas genom att meningen görs mera fullständig (t.ex. "en omständighet som kommer till socialnämndens kännedom och som kan föranleda en åtgärd av nämnden."). Under Anmärkning bör då den

första meningen få följande lydelse "En omständighet kan komma till nämndens kännedom på olika sätt."

* Termpost 6 - insats, åtgärd (revidering)

Term: insats

Term: åtgärd

Definition: aktivitet som är inriktad på visst resultat

Anmärkning:

*Insats och åtgärd används för det övergripande begrepp som definitionen beskriver inom hela fackområdet vård och omsorg, i olika sammanhang och även i lagtexter. Det finns ingen klar skillnad i betydelse mellan *insats* och *åtgärd* i någon av lagtexterna och inte heller i allmänspråket.*

Observera att *insats* också används inom socialtjänsten som kortform för *individuellt inriktad insats*, se anmärkningen till *individuellt inriktad insats*.

Ja Nej

*Tillstyrker denna termpost X

* Termpost 6 - insats, åtgärd

Motivera varför du inte tillstyrker termposten:

IVO uppfattar att termerna "insats" respektive "åtgärd" används som två olika/från varandra skilda termer. Termen "insats" används för något som socialtjänsten ger (till exempel bistånd) och som en enskild får. Används vid frivillighet vid beslut enligt SoL och LSS. Termen "åtgärd" används för något som socialtjänsten gör genom att vidta en åtgärd. Det kan vara att fatta ett beslut om bistånd enl. SoL eller om insats enl. LSS, men också genom att fatta beslut om att hindra något med stöd av LVU eller LVM (tvångsåtgärd). Man säger t.ex. inte individuellt inriktad åtgärd, vilket visar på att åtgärd och insats inte har samma betydelse.

* Termpost 7 - individuellt inriktad insats (ny)

Term: individuellt inriktad insats

Definition: (inom socialtjänsten:) insats som en brukare kan få efter en individuell behovsprövning

Anmärkning:

Kortformen insats kan användas när sammanhanget är klart, det vill säga när det är tydligt att det rör sig om en insats från socialtjänsten som är individuellt inriktad. Annars bör man använda termen *individuellt inriktad insats*.

Individuellt inriktade insatser omfattar både insatser som är frivilligt mottagna av brukaren och

insatser som ges med tvång.

Ja Nej

*Tillstyrker denna termpost X

* Termpost 7 - individuellt inriktad insats

Motivera varför du inte tillstyrker termposten:

IVO anser att begreppet "brukare" bör bytas ut mot "individ" i definitionen. Även om Socialstyrelsen rekommenderar användningen av termen brukare som samlade begrepp för alla som får individuellt behovsprövade insatser från socialtjänsten, bedömer IVO att begreppet brukare i allmänspråket fortfarande är laddat med andra betydelser. Om man söker på "brukare" via Wikipedia, vilket är källan för många idag, så finner man följande: "ett äldre ord för arrendator, en person som använder en drog utan att falla in i ett missbruk, en användare av en maskin, utrustning eller annan nyttighet". Anmärkningen kan tas bort helt alternativt förtydligas genom att ge exempel på vad kortformen "insats" skulle kunna bestå av om/när det inte är en "individuellt inriktad insats". IVO uppfattar att ordet insats inte används vid tvång (jämför tvångsvård, tvångsåtgärder och se kommentaren till termpost 6).

* Termpost 8 - bistånd (revidering)

Term: bistånd

Synonym: insats enligt SoL

Definition: (inom socialtjänsten:) individuellt inriktad insats som beslutas med stöd av SoL

Anmärkning:

Biståndet kan gälla ekonomiskt bistånd, se särskild termpost, och bistånd till livsföring i övrigt, som t.ex. hemtjänst eller plats på ett boende.

I vissa delar av socialtjänsten används *bistånd*, i andra delar används *insats enligt SoL*.

Ja Nej

*Tillstyrker denna termpost: X

* Termpost 8 - bistånd

Motivera varför du inte tillstyrker termposten:

Av förslaget till anmärkning framgår att vissa delar av socialtjänsten använder bistånd medan andra delar använder insats enligt SoL. IVO anser att detta i sig motiverar att det finns två olika termposter. IVO uppfattar att termen "bistånd" inte används synonymt med "insats enligt SoL" (t.ex. vid "ekonomiskt bistånd" är ordet bistånd inte utbytbar mot ordet insats). IVO anser

att termen *bistånd* borde ha följande anmärkning: "Alla former av individuellt inriktat stöd som beslutas enligt SoL utgör *bistånd*. *Biståndet* kan ges exempelvis i form av ekonomiskt bistånd, *bistånd* i form av öppenvård, familjehemsplacering, hemtjänst eller särskilt boende, etc."

* Termpost 9 - ekonomiskt bistånd (revidering)

Term: ekonomiskt bistånd

Avrådd term: socialbidrag

Definition: bistånd av ekonomisk art

Anmärkning:

Ekonomiskt bistånd (tidigare benämnt *socialbidrag*) finns i form av försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd utöver försörjningen, det vill säga det som benämns "livsföring i övrigt". Exempel på sådant bistånd är ekonomiskt stöd till tandvård, glasögon, spädbarnsutrustning, flytt och begravning.

Försörjningsstödet avser de vanligaste och regelbundet återkommande levnadskostnaderna. Försörjningsstödet består å ena sidan av försörjningsstöd för skäligen kostnader enligt en riksnorm (för bland annat livsmedel, kläder, telefon och tv-avgift), å andra sidan av försörjningsstöd för skäligen kostnader utanför riksnormen (för bland annat boende, hushållsel och arbetsresor).

Ja Nej

*Tillstyrker denna term: X

Termpost 9- ekonomiskt bistånd

Eventuella kommentarer:

-

* Termpost 10 - försörjningsstöd (revidering)

Term: försörjningsstöd

Anmärkning: se under anmärkning till *ekonomiskt bistånd*

Ja Nej

*Tillstyrker denna term: X

Termpost 10 - försörjningsstöd

Eventuella kommentarer:

-

*** Termpost 11 - LSS-insats (ny)**

Term: LSS-insats

Definition: individuellt inriktad insats som beslutas med stöd av LSS

Anmärkning: LSS står för lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Ja Nej

*Tillstyrker denna termpost *** Termpost 11 - LSS-insats**

Motivera varför du inte tillstyrker termposten:

IVO anser att termen borde vara "insats enligt LSS" (inte "LSS-insats"; jfr "insats enligt SoL" och förslagen nedan till nya termposterna 12 och 13). Under anmärkning bör det framgå att det i lagen finns särskilt reglerat vilka insatser som kan komma i fråga.

*** Termpost 12 - insats enligt LVU (ny)**

Term: insats enligt LVU

Synonym: LVU-insats

Definition: individuellt inriktad insats som beslutas med stöd av LVU

Anmärkning: LVU står för lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

Ja Nej

*Tillstyrker denna termpost *** Termpost 12 - insats enligt LVU**

Motivera varför du inte tillstyrker termposten:

IVO uppfattar att termens "insats" inte används tillsammans med LVU (jfr kommentaren till termpost 6 avseende frivillighet vid insatser). Socialtjänsten använder begreppen "vård" eller "placering" enligt LVU. Det förekommer också andra åtgärder vid LVU, som t.ex. umgängesbegränsning och flyttningsförbud, men ordet insats används inte heller för sådana åtgärder. För det fall termen "insats enligt LVU" tas med i termbanken, anser IVO att termposten behöver utvecklas under "Anmärkning". Här behöver förtydligas utifrån vilka paragrafer i LVU insatsen ges liksom att slutligt beslut om tvångsvård fattas av förvaltningsdomstol.

* Termpost 13 - insats enligt LVM (ny)

Term: insats enligt LVM

Synonym: LVM-insats

Definition: individuellt inriktad insats som beslutas med stöd av LVM

Anmärkning: LVM står för lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall.

Ja Nej

*Tillstyrker denna termpost

* Termpost 13 - insats enligt LVM

Motivera varför du inte tillstyrker termposten:

IVO uppfattar att termens "insats" inte används tillsammans med LVM (jfr kommentaren till termpost 6 avseende frivillighet vid insatser). Genomgående används begreppet vård i lagen. För det fall termen "insats enligt LVM" tas med i termbanken, anser IVO att termposten behöver utvecklas under "Anmärkning". Här behöver förtydligas utifrån vilka paragrafer i LVM insatsen ges liksom att slutligt beslut om tvångsvård fattas av förvaltningsdomstol.

Eventuella kommentarer till remissen i sin helhet:

IVO anser att termen "beviljad insats" bör finnas kvar. Termen används fortfarande. Den tydliggör att det har fattats ett beslut, utifrån en individuell behovsbedömning, liksom att individen har rätt att få det som beviljats. Noteras bör också att termen "beviljad insats" inte behöver innebära att insatsen har verkställts (jfr benämningen "ej verkställda beslut").

Korrigera

OK